

Dyskryminacja osób z niepełnosprawnością

Słowo przewodnie

W ciągu 16-letniej działalności Fundacji Avalon jej pracownicy słyszeli wiele historii o dyskryminacji, której doświadczyły osoby z niepełnosprawnościami.

W związku z niezgodą na wszelkie przejawy zachowań dyskryminacyjnych wobec osób z niepełnosprawnościami, postanowiliśmy podjąć działania przeciwdziałające temu zjawisku.

W celu zgłębienia tematu dyskryminacji, przeprowadziliśmy badania, których wyniki zawiera niniejszy raport. Zapraszamy do zapoznania się z jego treścią.

Opracowanie raportu: Katarzyna Szustak

Konsultacja merytoryczna: Milena Trojanowska

Spis treści

Lp.	Temat	Slajdy
1	Wstęp	4 – 9
2	Metodologia	10 - 11
3	Podsumowanie wyników	12 - 21
4	Szczegółowe wyniki badań	22 - 53
5	Struktura demograficzna próby	53 - 58
6	Bibliografia	59

Czym jest dyskryminacja?

Słowo **dyskryminacja** pochodzi od łacińskiego słowa „discriminare”, które oznacza **rozdzielanie**. Do rozróżnienia dochodzi na podstawie posiadania przez jednostkę określonej cechy, może to być płeć, wiek, kolor skóry, orientacja seksualna czy niepełnosprawność.

Tożsamość każdej osoby jest złożona, dlatego możemy mówić również o **dyskryminacji wielokrotnej**. Dochodzi do niej, kiedy dana osoba doświadcza w różnym czasie dyskryminacji ze względu na kilka różnych cech. Jeżeli zjawisko dyskryminacji występuje ze względu na różne cechy występujące w tym samym czasie, to możemy mówić o **dyskryminacji skumulowanej**, np. kobieta z niepełnosprawnością z małego miasta poszukująca dostępnego gabinetu ginekologicznego (Cieślikowska, Sarata, 2012).

W Polsce dyskryminacja jest prawnie zakazana przez artykuł 32 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, na mocy którego wszyscy są wobec prawa równi i nikt nie może być dyskryminowany z żadnej przyczyny.

Historyczne postrzeganie niepełnosprawności

Przejawy zachowań dyskryminacyjnych możemy obserwować w zachowaniach jednostek oraz działaniach instytucji, przepisach prawa. Wiele z nich wynika z błędnego założenia co do istoty niepełnosprawności oraz historycznych uwarunkowań, które kształtowały sposób funkcjonowania tej grupy społecznej. Izolowanie osób chorych i osób z niepełnosprawnościami w jednostkach instytucjonalnych, ośrodkach sytuowanych poza miastami, przyczyniło się do postrzegania ich jako „innych”.

Z punktu widzenia medycznego były to osoby nieprzystosowane do życia społecznego, bo ich organizmy funkcjonowały w sposób odmienny od organizmów większości ludzi. Choroby i niepełnosprawność wzbudzały lęk i strach, dlatego osoby, które ich doświadczały były marginalizowane. Synonimem niepełnosprawności był defekt, dysfunkcja, ułomność. Jednostka miała obowiązek poddawać się medycznym procedurom, których celem było „przywrócenie” jej społeczeństwu, czyli sprawienie, żeby była podobna, taka sama. Przez lata niepełnosprawność była postrzegana w kategoriach „osobistej tragedii”.

Współczesne postrzeganie niepełnosprawności

Stan rzeczy zaczął się zmieniać w latach 60 ubiegłego wieku, kiedy to osoby z niepełnosprawnościami zaczęły głośno domagać się swoich praw. W Wielkiej Brytanii powstała organizacja **Union of the Physically Impaired Against Segregation (UPIAS)**, która w 1976 wydała manifest *Fundamental Principles of Disability*. Przedefiniowano w nim pojęcie niepełnosprawności i zwrócono uwagę, że nie jest to tylko problem osobisty, a również społeczny.

W ich postrzeganiu niepełnosprawność to „**niedogodność lub ograniczenie aktywności spowodowane współczesną organizacją społeczeństwa, która nie uwzględnia w ogóle lub w niewielkim stopniu ludzi mających uszkodzenia lub wady fizyczne i z tego powodu wyklucza ich z udziału w głównym nurcie życia społecznego.**” (UIPAS, 1976)